

ЛК.01. ПРЕДМЕТ І МЕТОД МІКРОЕКОНОМІКИ

План

- 1. Місце мікроекономіки серед сучасних економічних дисциплін.**
- 2. Предмет і об'єкт мікроекономіки.**
- 3. Методологія мікроекономіки.**

Розвиток предмета економічної теорії

• Економія

- наука про ведення домашнього господарства як елемент виховання гідних громадян, на відміну від хрематистики мистецтва робити гроші (у сфері оптової торгівлі і лихварства)

• Політична економія

- фундаментальна економічна наука, що вивчає методологічні і теоретичні проблеми виробництва, розподілу, обміну і споживання економічних благ

• Економікс, економіка

- наука про використання людьми рідкісних або обмежених виробничих ресурсів (земля, праця, капітал, підприємницькі здібності, інформація) для виробництва різних товарів і послуг, їхнього розподілу й обміну між членами суспільства з метою споживання

Головні школи політичної економії

Меркантилізм

- наука про види діяльності, які пов'язані з обміном і торгівлею між людьми (і країнами)

Класична політекономія

- наука про багатство

Марксистська політекономія

- наука про виробничі відносини між людьми, що формуються в процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання життєвих благ на різних етапах розвитку суспільства

Маржиналізм

- економічна наука про діяльність людей щодо задоволення своєї потреб шляхом використання обмежених виробничих ресурсів

Нова історична школа

- наука про повсякденне ділове життя і діяльність людей у різні епохи й у різних країнах

Головні напрями економікса

Кейнсіанство

- економічна течія сучасного лібералізму, що обґрунтовує необхідність державного стимулювання ефективного попиту

Монетаризм

- неокласична економічна теорія, що приписує грошовій системі визначальну роль у процесі зміни економічної кон'юнктури

Нова політична економія

- наука, що вивчає різні способи і методи, за допомогою яких люди використовують урядові установи у власних інтересах

Інституціоналізм

- економічна наука про інститути, в межах і за допомогою яких здійснюється кругообіг економічних благ

Політична економія –

досліджує систему виробничих відносин за допомогою абстрактних категорій, таких як товар, гроші, капітал, вартість, ціна, прибуток, заробітна плата, власність тощо

Мікроекономіка –

вивчає явища і процеси на рівні первинних елементів господарської системи, таких як споживач, конкурентна фірма, монополія, галузь

Макроекономіка –

узагальнює економічні явища на рівні всього суспільства в цілому, зосереджує свою увагу на таких проблемах як вимірювання валового внутрішнього продукту, економічний цикл, безробіття, інфляція, цілі та інструменти економічної політики

ЕТАПИ ЕВОЛЮЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МІКРОЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Етапи	Позиції часу	Найвідоміші представники	Досягнення
1845— 1890 рр.	Закладаються основи мікроекономіки, формуються основні методологічні принципи дослідження	Г. Госсен	Вперше використав психологічний фактор аналізу економічної поведінки суб'єктів і сформулював закони насичення потреб людини
		К. Менгер, Ф. Візер, Е. Бем-Баверк	Збагатили економічну науку відкриттям принципу граничної корисності й запропонували кількісний (кардиналістський) підхід до її визначення
		Дж. Б. Кларк	Порушив питання про необхідність визначення граничної корисності не лише щодо предметів споживання, а й факторів виробництва, модифікуючи теорію граничної корисності в теорію граничної продуктивності факторів виробництва
1890— 1933 рр.	Мікроекономіка виділяється в окрему галузь економічних досліджень на основі систематизації та узагальнення ідей пізньої класики, австрійської та американської шкіл	А. Маршалл	Запропонував компромісний варіант визначення ринкової ціни — граничною корисністю та витратами виробництва, сформулював закони попиту і пропозиції, вивчав мотиви поведінки окремих господарюючих суб'єктів
		С. Джевонс, Ф. Еджуорт, Л. Вальрас, В. Паретто	Вперше використали апарат математики як інструмент економічних досліджень і спробували описати ринок конкурентних товарів як замкнутої системи жорстких кількісних взаємозалежностей. Запропонували

Етапи	Позиції часу	Найвідоміші представники	Досягнення
			якісний (ординалістський підхід) до визначення граничної корисності та обґрунтували теорію загальної економічної рівноваги
1933 — до сьогодні	Мікроекономіка розвивається на власній основі і поповнюється основними відкриттями.	Є. Слуцький, Дж. Хікс, П. Самуельсон	Визначили основи ефекту доходу і ефекту заміщення
		Дж. Робінзон	Розробив теорію недосконалої конкуренції
		Е. Чемберлін	Розробив теорію монополістичної конкуренції
		Дж. Неш, О. Моргенлітерн, Дж. Фон Нейман	Заклали основи теорії ігор

Позитивна економічна наука –

пізнання, пояснення і прогнозування економічних явищ і процесів, що відбуваються об'єктивно

Нормативна економічна наука –

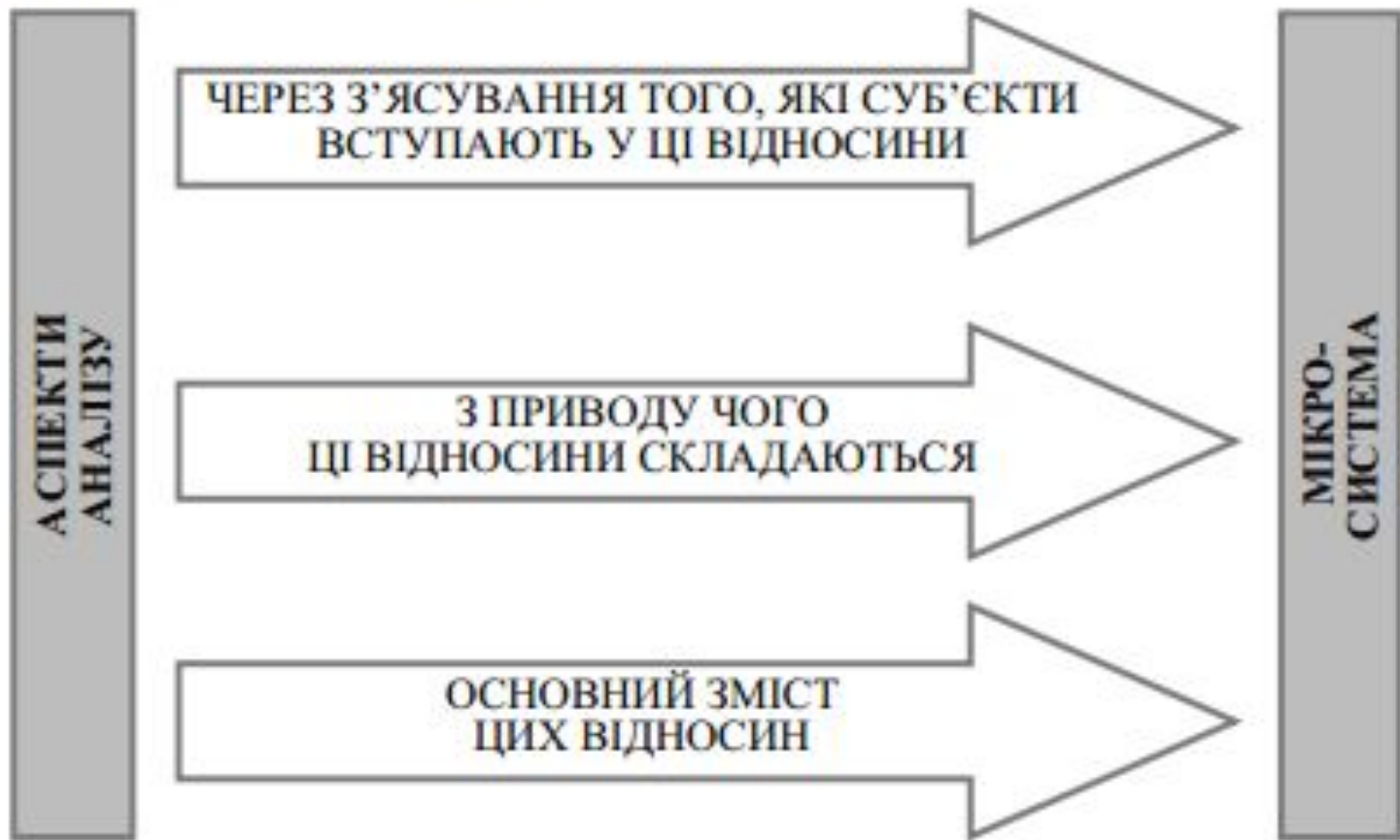
з'ясування умов досягнення індивідами, фірмами або суспільством у цілому максимального результату при даних витратах, наука про раціональну (насамперед, у рамках ринкової економіки) поведінку людей і діяльність інститутів

- **Позитивный анализ:** Предположим, рассматривается новый федеральный налог на бензин. С введением нового налога изменится цена на бензин, что должно изменить спрос на малолитражные и соответственно на большие автомобили, а также их использование в повседневной жизни и т. д. Для разумного планирования своей деятельности нефтяным и автомобильным компаниям, производителям запасных частей для автомобилей и туристическим фирмам потребуется определить, какими будут различные последствия изменения налоговой политики государства. Государственным ведомствам и политическим деятелям также потребуются количественные оценки последствий введения нового федерального налога. Они должны будут определить дополнительные расходы потребителей (сгруппированных по категориям доходов), влияние

Нормативний аналіз

- Иногда мы хотим пойти дальше объяснения и прогноза и ответить на вопрос: что же лучше? Ответ на него можно получить с помощью нормативного анализа, который имеет важное значение и для менеджеров фирм, и для создателей новой государственной политики. Вернемся к примеру с новым налогом на бензин.
- Автомобильные компании захотят определить наилучшее (с точки зрения максимизации прибыли) сочетание выпусков больших и малолитражных автомобилей после введения нового налога на размеры капиталовложений, необходимых для перехода к выпуску экономичных автомобилей. Тех, кто определяет экономическую политику, будет интересовать вопрос о том, отвечает ли новый налог государственным

Мікросистема — це система економічних відносин між господарюючими суб'єктами.

СУБ'ЄКТИ МІКРОСИСТЕМИ

Домогосподарства — окрема людина або група людей (сім'я), які об'єднують свої доходи, мають спільну власність та разом приймають економічні рішення. З одного боку, вони є споживачами кінцевих товарів та носіями кінцевих потреб. З іншого боку, вони — власники ресурсів, які постачають для виробничих цілей

Підприємства (фірми) — будь-які господарюючі суб'єкти, що займаються виробничим споживанням ресурсів та виробляють товари чи послуги заради отримання прибутку. Основною метою діяльності є максимізація прибутку

Держава — сукупність органів влади, що є координатором і регулятором економічного життя, власник значної кількості підприємств, виробничих ресурсів

Об'єктами, з приводу яких складаються відносини у мікросистемі, є ресурси виробництва та його результати.

УМОВИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ МІКРОСИСТЕМИ

Рівноправне становище учасників. Ні продавець, ні покупець не повинні мати можливостей позаекономічного примусу контрагента до вступу у відносини обміну

Використання принципу економічного зиску як основного критерію доцільності вступу у ринковий зв'язок. Основні правила учасників обміну: 1) обмін має приносити зиск; 2) кожен намагається укласти угоду з максимальним зиском для себе; 3) краще здійснити угоду з меншим зиском, ніж взагалі відмовитися від неї

Повна економічна відповідальність учасників за свої дії. Економічний суб'єкт обирає контрагента без примусу, за власною волею, тому сам має відповідати за свій вибір

Об'єктом вивчення мікроекономіки є

економічна діяльність людей і що виникають у її ході загальні економічні проблеми, які вирішуються у відповідності з існуючими в державі інститутами та їх системами.

Предметом вивчення мікроекономіки є

прийняття економічними суб'єктами економічних рішень з приводу економічних благ в умовах обмежених ресурсів = економічний вибір

Економічні суб'єкти

- будь-які самостійно діючі в економіці одиниці (домогосподарства, підприємства тощо).
- економічні суб'єкти можуть займатися двома видами діяльності: 1) перетворенням одних об'єктів в інші (виробники), 2) їх використанням для власних потреб (споживачі).

Економічні блага

- будь-які предмети, як матеріальні так і нематеріальні, здатні задовольняти певні потреби споживача або бути використаними для досягнення відповідних цілей виробника
- існують в обмеженій кількості, тобто їх не вистачає на всіх

Економічні дії

- прийняття певних рішень економічним суб'єктом та їх подальше здійснення

Економічний вибір

вибір найкращого серед альтернативних варіантів, за якого досягається максимізація корисності в результаті використання обмежених ресурсів. Рациональність економічного вибору припускає аналіз вигод та витрат.

Альтернативна вартість товару або послуги

вартість, яка вимірюється з точки зору втраченої можливості займатися найкращою з доступних альтернативних діяльностей, що вимагають того ж часу або тих же ресурсів

Основні види економічних ресурсів

- **Праця**
 - доцільна діяльність людини, спрямована на створення економічних благ
- **Капітал**
 - створені минулою працею блага, використовувані для виробництва товарів та послуг
- **Земля, природні ресурси**
 - природні умови, необхідні для виробництва товарів та послуг
- **Підприємницька здібність**
 - здатність раціонально і найбільш ефективно використовувати ресурси для виробництва економічних благ

Ефективність –

поняття, що характеризує співвідношення обсягу вироблених економічних благ (результатів) і кількості ресурсів (витрат):

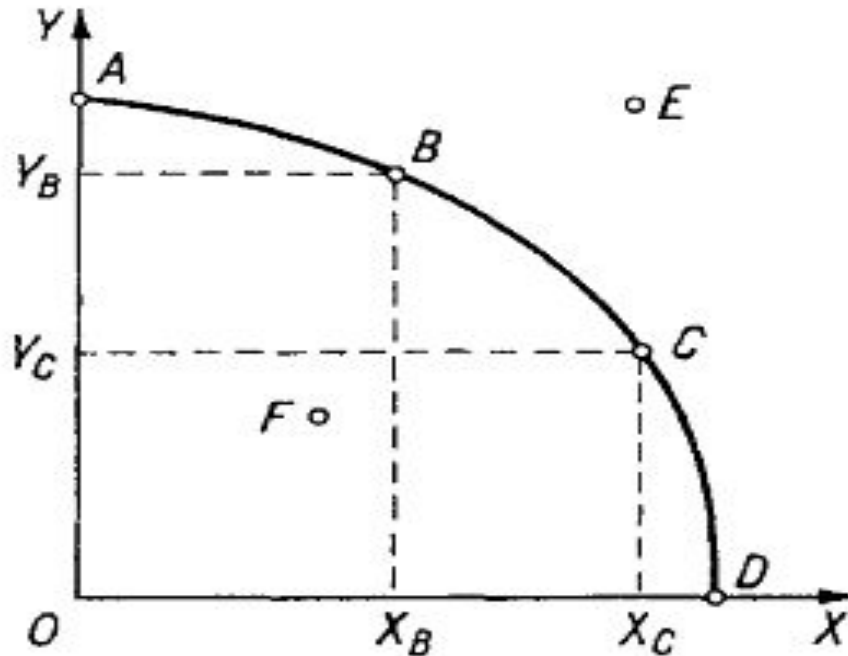
- 1) виробництво даного обсягу благ із мінімальними витратами;*
- 2) виробництво максимального обсягу благ при даних ресурсах.*

Економічна ефективність –

це ситуація, в якій при наявних виробничих ресурсах і існуючому рівні знань неможливо виробити більшу кількість одного товару, не жертвуючи при цьому можливістю зробити певну кількість іншого товару.

Крива (межа) виробничих можливостей –

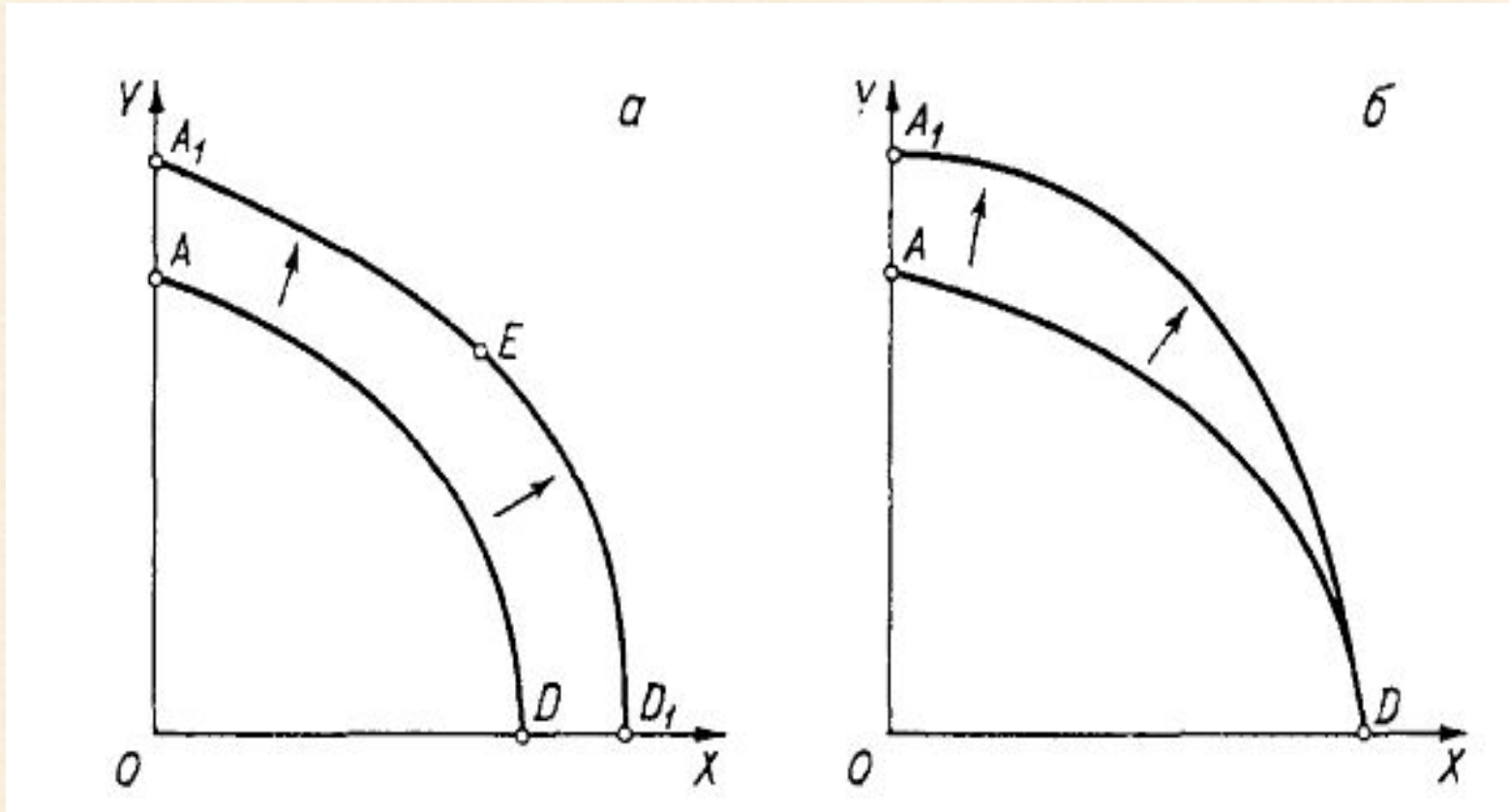
крива, що демонструє різні комбінації двох благ, що можуть бути вироблені в економіці при повному використанні даного обсягу ресурсів та за даного рівня розвитку техніки та технології

4 фундаментальні положення:

- 1) обмеженість ресурсів;
- 2) необхідність вибору;
- 3) існування витрат втраченої можливості;
- 4) збільшення витрат втраченої можливості.

Зсув межі виробничих можливостей

Методи наукового пізнання

- **Методи**
 - **Загальнонаукові методи**
 - Аналіз; синтез; індукція; дедукція; аналогія; моделювання; абстрагування; конкретизація; історичний підхід; системний підхід
 - **Конкретно-наукові методи**
 - **Теоретичні прийоми**
 - Формалізація, гіпотетичний метод, аксіоматичний метод, створення теорії
 - **Емпіричні прийоми**
 - Спостереження, експеримент, впровадження результатів дослідження у практичну діяльність

Специфічні методи мікроекономіки

Граничний аналіз – один з головних методів мікроекономіки – це аналіз прирістних величин, в якому всі фактори, за винятком досліджуваного, приймаються як незмінні, а вивчаються наслідки нескінченно малого приросту змінного фактора.

Економічне моделювання – це спрощений опис досліджуваної мікросистеми, який характеризує властивості, суттєві сторони певної структури.

За способами вираження розрізняють:

- вербальні (словесне описання),
- математичні (виражені формулами),
- графічні,
- табличні,
- комп'ютерні,
- змішані моделі.

Домой

- Роберт Пиндайк

1.3. Зачем изучать микроэкономику 2 примера (с. 27-30)